

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИЗМУ: СОЦІАЛЬНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Курсант 309 навчальної групи Іскра М.О.

Науковий керівник: начальник кафедри кримінології
такримінально-виконавчого права, кандидат юридичних наук,
доцент Василевич В.В.

Сучасний тероризм - це небезпечне системно-соціальне явище ХХІ століття, зумовлений системною кризою світового суспільного розвитку. Людство має усвідомити весь масштаб нових загроз своїй безпеці, а відтак визначити адекватні методи і засоби протидії цим загрозам. Для реалізації цього вельми непростого завдання необхідно, передусім, вийти на новий рівень політичного мислення. Й ініціатива тут має належати світовій науковій спільноті, провідним міжнародним інститутам.

Передусім необхідно переглянути форми і методи антитерористичних дій, що досі практикуються. І нині вони обмежуються переважно військовими, поліційними, розвідувальними та іншими організаційно-обмежувальними заходами. Цей стандартний набір силових методів виявився, як засвідчили події останніх років, м'яко кажучи, малоефективним.

Отже, назріла потреба сформуванню нової філософії глобальної безпеки. На підтримку нашої тези процитуємо офіційний документ: „Будь-яке вагоме визначення безпеки не може відтепер обмежуватися воєнною тематикою; необхідно визнати необхідність інтегрального підходу до умов, які породжують нестабільність суспільств і деградацію особистості.

Зважмо у зв'язку з цим: міжнародна терористична організація „Аль-Каїда” з її численними філіями, скоріш ідеологічними, ніж організаційними, де-факто набуває своєрідної міжнародно-інституалізаційної легалізації. Вона прагне перетворитися на впливовий суб'єкт формування нового світоустрою. То ж чи може світова спільнота ігнорувати таку тривожну обставину? І що нас чекає в недалекому майбутньому?

Перемоги у боротьбі з міжнародним тероризмом можна добитися хіба лише тоді, коли буде виявлено соціальні об'єкти масових збуджень, а також усвідомлено, що „це не стільки військова, скільки ідеологічна, соціальна й моральна сила”, яка руйнує серця і свідомість людей. Ось чому провідну роль має відігравати „пропаганда цінностей, ідеалів, ідей”.

Збройна боротьба з тероризмом навіть могутніх у воєнному відношенні держав стає безперспективною з багатьох причин. Одна з них полягає в тому, що збройне вторгнення на територію суверенних держав для ліквідації терористичних угруповань може сприйматися як військова агресія. Армійські і цивільні втрати, що постійно зростають, викликають роздратування громадянського суспільства як в країнах-нападниках, так і в країнах, що зазнали нападу. Тривалі воєнні дії, хай навіть і антитерористичного спрямування, стають серйозним конфліктогенним фактором, і тоді „активи боротьби з тероризмом перетворюються на пасиви, оскільки ті шари населення, що підтримували США та інших членів антитерористичної коаліції, стають їхніми противниками. Це, зокрема, засвідчують коментарі експертів у зв'язку з недавно оприлюдненими окремими розділами таємної доповіді американських спецслужб про тенденції глобального тероризму. Аналітики одностайні у своїх висновках: військова кампанія США проти Іраку спричинила посилення в цій країні екстремізму, там виникли численні нові терористичні угруповання, що посилює загрозу для всього світу.

Для США беззаперечним імперативом залишаються воєнні акції, оскільки, як вважається, саме вони сприяють встановленню міжнародного порядку „на пріоритеті односторонніх дій та їх спроможності до таких дій”. У європейському підході наголос робиться на певних структурно - організаційних перетвореннях, спрямованих на створення безпечного середовища. Саме цим характеризується концепція безпеки ЄС, яка остаточно сформувалась після подій 2004 року в Мадриді, коли масштабна терористична атака засвідчила, що Європа для міжнародного тероризму стала реальною мішенню. „Як об’єднання 25 держав з населенням понад 450 мільйонів чоловік і з внутрішнім валовим продуктом, що становить чверть світового ВВП, Європейський Союз неминуче стає глобальним гравцем... і має бути готовим нести свою частину відповідальності за глобальну безпеку”, говориться в одному з головних документів, присвячених цій проблемі . В цілому Рада Європи напрацювала солідну правову базу протидії міжнародному тероризму. Ця база ґрунтується на принципах, згідно з якими з тероризмом необхідно боротися, дотримуючись прав людини, її свобод та верховенства права.

Україна нині набуває рис нового, цивілізованого формату розвитку. Та водночас держава обтяжена деструктивними соціальними проблемами, які містять значний терогенний потенціал. За таких умов заходи системної регуляції суспільних відносин, спрямованих на зниження рівня потенційних загроз та нейтралізацію живильного середовища для екстремістських настроїв, набувають важливого значення. Певним кроком на цьому шляху може стати Національна програми протидії тероризму та екстремізму.